

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

S'a terminat de imprimat și s'a început punerea în vânzare a marelui și utilului lucrări: *Repertoriul general de jurisprudență Română a Înaltei Curți de Casație (1862—1906)* de d-l I. C. Barozzi.

Lucrarea completează cuprinde patru mari volume și costă lei 60 broșate, adică 15 lei fie-care volum.

Cine dorește a le poseda elegant legate aceste patru volume plătește în plus: 8 lei legătura în pânză; 12 lei cu piele la cotor și 14 lei cu piele peste tot flexibil.

S U M A R

ASOCIAȚIILE DE COMUNE ÎN DREPTUL ADMINISTRATIV.
de d-l Anibal Teodorescu.

JURISPRUDENȚA:

Curtea de Casație, secția I: *Andriana G. Comănescu ș. a. cu Ghiță Tudose ș. a.*;

Idem, secția II: *N. Feher & C-o. cu Banca Națională, Aneta M. Stroescu ș. a.*;

Idem, secția III: *Sima Boscorici cu Al. M. Ungureanu ș. a.*;

Judecătoria Ocolului Novaci-Gorj: *I. G. Preofescu și N. Vînerescu cu Societatea anonimă pentru industria forestieră*; cu o OBSERVAȚIE de d-l Em. Dan;

Tribunalul din Paris: *Dacă dentistul este comerciant?* cu o OBSERVAȚIE.

ASOCIAȚIILE DE COMUNE

IN

DREPTUL ADMINISTRATIV

Proiectul de lege comunală, depus de către Vasile Lascăr pe birourile Parlamentului în 1903, urmărea două scopuri, pe cât de bine distincte prin domeniile în cari aveau să se manifeste, pe atât de apropiate, prin legătura intimă ce eră între ele: primul, și cel mai concret, eră reforma administrativă, prin mărirea mijloacelor financiare ale comunei, căci se fixa un minimum de venit de 8.000 lei pentru fiecare comună sau, în caz contrariu, obligațiunea de a se grupa mai multe în așa zisele *cercuri*; al doilea scop, ce avea să fie atins într-un viitor mai depărtat, eră bună starea economică și socială a comunelor

prin putința de a-și procura instrumente de muncă, de a înființa și întreține anumite școli, de a face lucrări de utilitate intercomunală, etc. Această de pe urmă țintă urmă să fie atinsă prin *asociațiile* sau *sindicatele de comune*, a căror organizare eră împrumutată din dreptul administrativ francez.

Nu ne vom preocupa în rândurile de față de modificările fundamentale ce a încercat acest proiect de lege în trecerea sa prin Senat, sau de acelea suferite la 1908, nici de examenul reformei administrative ce se urmărea, ci ne vom mărgini numai a formula câteva considerațiuni asupra acestor asociații de comune, numite și *benevole*.

* * *

Pentru ca comunele, cu mijloace neîndestulătoare, să poată întreprinde oarecare lucrări de utilitate publică, sau să îmbunătățească starea economică a locuitorilor lor, prin crearea și întreținerea anumitor instituțiuni necesare ca: școli, ospicii, pepiniere, etc., legiuitorul, îmbrățișând principiul cooperativității, le permite să se grupeze două sau mai multe, după trebuință, pentru a suporta împreună sarcina cheltuielilor și a se folosi în schimb, iarăși împreună, de lucrările făcute sau de instituțiunile create. Această măsură este dintre cele mai nimerite, căci, pe de o parte, ea ține seamă de faza actuală, în care a ajuns spiritul științei economice în evoluțiunea lui—de cooperatism—prezentându-se astfel ca o măsură progresistă, și pe de altă parte, răspunde unor nevoi viu resimțite de comunele noastre, pe cari le face să se reformeze nu numai din punct de vedere administrativ, ci și materialicesc, așa încât să existe o perfectă concordanță între aceste două fețe ale vieții comunale.

Asociindu-se, comunele vor putea să execute lucrări, cari până acum excedau forțele lor bugetare; astfel, pentru a înșiră câteva exemple numai, vor putea să îndrepte cursul râurilor limi-

trofe, să sece mlaștinile ¹⁾, să facă poduri, să întrețină șosele, să clădească școli, practice de meserii, apropiate nevoilor locale și materiilor prime de cari dispun, să formeze biblioteci (aiurea chiar muzee), să înființeze uscătorii de prune sau alte fructe, pepiniere, etc., să cumpere unelte și mașini agri-cole, animale de reproducțiune, să înființeze concursuri regionale, să întreprindă, cu un cuvânt, orice lucrare de utilitate publică intercomunală.

Legea comunală din 7 Maiu 1887, înlocuită de cea din 1904, puneă și ea principiul *asocierii comunelor* (art. 115), însă numai pentru lucrările *obligatorii* ²⁾. Redacțiunea acestui articol este totuș foarte confuză, ceea ce ne face să credem că dispozițiunile sale nu se vor fi aplicat prea dese ori în practică ³⁾.

În Franța, de unde am împrumutat și noi această instituțiune, legea din 22 Martie 1890 prevede înființarea *sindicatelor de comune* fie din acelaș departament, fie din departamente limitrofe, în vederea executării unei lucrări de interes intercomunal ⁴⁾. Aceste sindicate sunt stabilimente de utilitate publică prin faptul că se bucură de personalitatea civilă.

Ele nu trebuiesc confundate nici cu vechile *cantoane* din Constituțiunea anului III, cari erau unități administrative intermediare între departament și comună, nici cu *uniunile de parohii* din Dreptul administrativ englez, cari au cu totul un alt caracter ⁵⁾ și nici cu *asociațiile sindicale* din Franța actuală, cari sunt niște reuniuni libere sau autorizate, între proprietari, pentru întreprinderea unor lucrări de interes comun și cari sunt și ele persoane civile ⁶⁾.

Sindicatul de comune se creează printr'un decret dat în Consiliul de Stat în urma deliberațiunii concordante a consiliilor municipale din două sau mai multe comune, asupra necesității

înființării unui asemenea sindicat. Acest decret hotărăște în acelaș timp și obiectul în vederea căruia se înființează sindicatul. Alte comune, în afară de cele syndicate, pot intra în asociațiunea aceasta, însă numai cu învoirea lor și tot în urma unui decret.

Sindicatul nu-și poate, sub nici un cuvânt, schimba obiectul, și această regulă de purtare rezultă din însuș caracterul de persoană juridică, cu care-l investește legea. De aceea, orice act prin care el și-ar excedă atribuțiunile sau ar încălca pe acelea ale altor autorități constituite, cum e comuna sau departamentul, nesocotind astfel principiul de mai sus, este nul de drept. Totuș nu trebuie să credem că obiectul sindicatului îi circumscrie acțiunea ca într'un cerc de fier, căci legea îi permite să-și lărgască sfera atribuțiunilor sale, cu consimțământul tuturor comunelor componente și iarăși intervenind un decret (art. 178).

Administrațiunea sindicatului este încredințată unui comitet format din câte doi delegați ai fiecărui consiliu municipal, aleși sau printre membrii săi, sau printre persoanele străine, dar într-unind condițiunile cerute de lege pentru a face parte din consiliu. Comitetul își alege un președinte, care-l reprezintă în justiție, precum și, după trebuință, o comisiune de supraveghiere și unul sau mai mulți guranți. Durata sa este de un an; deciziunile trebuiesc aprobate de prefect, pentruca să devină executorii.

Veniturile sindicatului sunt formate din:

1. Contribuțiunile obligatorii ale comunelor asociate;
2. Subvențiile date de Stat, departament sau comune și, în fine,
3. Produsul donațiilor sau legatelor lăsate de particulari.

În afară de aceste surse de venituri, sindicatul, ca unul ce nu este o unitate administrativă, nu poate hotări nici un fel de taxă sau impozit intercomunal.

Și acum să trecem la cazurile de dizolvare ale acestor asociațiuni, pentruca să terminăm cu expunerea organizării lor în Franța. În primul rând, sindicatul se dizolvă *de drept*, îndată ce și-a atins scopul pentru care a fost creat. El se mai poate dizolva și în mod *voluntar*, prin consimțământul tuturor consiliilor municipale aderente, sau, în mod *forțat*, după cererea majorității a acestor consilii, caz în care trebuie să intervină un decret al puterii executive. În fine, ultimul mod de dizolvare este cel *din oficiu*, când, cu toate că nu există nici o cerere din partea vreunei comune interesate, puterea executivă dizolvă sindicatul în urma unui aviz conform dat

¹⁾ Vezi *Legea pentru înființarea unei case rurale*, din 4 Aprilie 1908, art. 24.

²⁾ Vezi art. 104 al acestei legi.

³⁾ Art. 115. — Când una din cheltuielile obligatorii interesează mai multe comune, ele contribuiesc în proporțiune cu interesul ce-l au; în caz de refuz sau de neînțelegere asupra acestei proporțiuni și asupra sarcinilor ce sunt de purtat, comitetul permanent intervine și hotărăște, lăsând însă părților interesate recurs la Ministerul de interne. Dacă însă obiectul se atinge de comune din județe deosebite, chestiunea se hotărăște de Consiliul miniștrilor cu aprobarea regală.

⁴⁾ Th. Ducrocq: *Cours de Droit Administratif*, Paris, 1897, vol. I, pag. 421; vol. VI, pag. 447.

Ed. Fuzier-Herman: *Répertoire de Droit Français*, t. XII, pag. 468, v° *Commune*.

⁵⁾ Paul Negulescu: *Tratat de Drept administrativ român*, București, 1906, vol. I, pag. 450.

⁶⁾ A. Bathie: *Traité de Droit Public et Administratif*, t. V, pag. 267.

Th. Ducrocq: *Op. citat.*, t. II, pag. 429; t. III, pag. 687; t. VI, pag. 650.

de Consiliul de Stat, aviz ce se explică ca fiind o garanție mai mult față de gravitatea cazului.

Trecând acum la ceea ce se petrece la noi vom observa că — cu o singură deosebire principală — legiuitorul nostru a urmărit foarte de aproape pe cel francez (art. 172 — 181 din *Legea pentru organizarea comunelor rurale și administrațiunea plășilor* din 1 Maiu 1904, modificată la 29 Aprilie 1908).

Decretul de autorizare este înlocuit în legea română prin aprobarea delegațiunii județene, care este necesară și atunci când este vorba de executarea hotărârilor asociațiunii. Prin această dispozițiune se introduce o notabilă măsură de decentralizare administrativă.

Adunarea asociațiunii se face, după convocarea prefectului, în urma cererii comunelor asociate, și are loc la reședința plășii, când prezidează administratorul de plasă, sau în localul prefecturii, când prezidează însuș prefectul. Acest al doilea caz se întâmplă numai când toate comunele din județ sunt asociate. Desbaterile, spre deosebire de ceea ce se întâmplă în legea franceză, sunt publice.

Dacă adunarea discută alte chestiuni decât cele ce o privesc, administratorul plășii, sau prefectul județului, o declară dizolvată.

După cum se vede, autoritatea centrală nu are nici un amestec în formarea și activitatea acestor asociații, trecând această sarcină agenților săi locali, prefectul și administratorul de plasă, precum și delegațiunii județene, reprezentantă a intereselor locale.

Dar deosebirea fundamentală între sistemul francez și cel al nostru este că legea română nu acordă acestor asociațiuni personalitatea juridică, după exemplul modelului pe care l-a imitat, lăsându-le a fi pur și simplu niște societăți civile. Vom vedea îndată căt sunt de dăunătoare urmările acestui sistem.

*
*
*

Importanța netăgăduită a acestor asociații reiese din examinarea cât de sumară a scopului lor. Nu numai că bună starea și înflorirea comunelor, cu mijloace financiare insuficiente, sunt așezate pe un drum sigur, dar chiar economia noastră națională, până acum atât de părăsită, se va reîmbrăți, și cu drept cuvânt. Sunt o serie de așezăminte, sau numai de îmbunătățiri, de făcut în activitatea sateanului nostru, de a căror realizare el este acum foarte departe; și, totuș, însemnătatea lor este vădită din cauza foloaselor ce ar face să decurgă pentru acest element—instrument de muncă al Statului—care este sateanul nostru,

De sigur că toate acestea se pot întâmpla numai cu condițiunea ca asemenea asociații să ia ființă și să fie conduse cu inteligență și cinste.

Ca rezultate, Ducrocq ne spune că în Franța, legea din 1890 nu a fost primită cu prea mult entuziasm, căci, într-un interval de 6 ani—până la 13 Octombrie 1898—se înființaseră numai 10 syndicate. În realitate, această stare de lucruri, care, la prima vedere, ar putea da mult de gândit partizanilor mișcării cooperatiste, este datorită preexistenței altor legi, cari permiteau înființarea asociațiilor de comune (mai puțin personalitatea civilă) în diferite scopuri. Astfel, sunt: legea asupra *drumurilor vicinale* (21 Maiu 1836); legea organizării *învățământului primar* (30 Oct. 1886), care creează *uniunile de comune* pentru înființarea și întreținerea școlilor; acelaș lucru între departamente, pentru școlile normale de *institutori comunali* (28 Iunie 1833); pentru școlile de *institutoare comunale* (19 Iulie 1889); pentru *inspectoarele de școli maternale* (8 August 1885). Notăm, apoi, asociațiile comunale, independente de syndicate, cu scopul de a înființa și susține *biserici*, și un fel de asociațiuni particulare de asistență publică între comune, create de legea din 7 August 1851, asupra *ospiciilor și spitalelor*, etc., etc.

La noi, autorul legii din 1904, în dorința, foarte legitimă de altfel, de a-i cunoaște efectele aplicării, a pus să se întocmească între altele o statistică și a asociațiilor voluntare a comunelor. S'a întâmplat însă că cei însărcinați cu această operațiune, în necunoașterea legii de care aveau să se ocupe, au confundat asociațiile cu *cercușile* (desființate astăzi), le-au amestecat și au ajuns astfel, în Noemvrie 1904, la un total de 179 asociațiuni, pe când ele erau în realitate numai 139 înființate în 22 județe din cele 32 ale țării.

Din acestea erau:

- 26 pentru înființarea de pepinieră;
- 23 „ cumpărare de animale de reproducție;
- 16 „ construcție de școli primare;
- 16 „ „ de cantoane, poduri și șosele;
- 11 „ „ de grajduri;
- 11 „ „ de uscătorii de fructe;

iar restul pentru întreținerea de școli de meserii, agricultură sau casnice, înființare de ateliere la sate, pentru cumpărare de mașini de presat fân, stropitori de vițe, etc.

Astăzi, după patru ani de aplicare a legii și de funcționare a acestor asociațiuni, nu putem, totuș, spune dacă s'au mai înființat și altele, ceea ce este foarte probabil, cu toată concurența ce le-ar fi făcut societățile cooperative satești de producție. Nu cunoaștem nici măcar cari sunt rezultatele date de cele dintâiu, căci de atunci

să neglijat a se mai întreprinde vreo cercetare în acest sens ⁷⁾.

Fără îndoială că înființarea acestor asociații a fost o măsură din cele mai necesare și mai nimerite, tocmai din cauza avantajilor reale ce ele ar fi prezentat pentru populațiunea satească. Dar aceste avantajii ar fi fost cu mult mai mari dacă inovațiunea legiuitorului ar fi fost completă. Înțelegem a vorbi despre *personalitatea juridică*, care lipsește asociațiilor noastre de comune.

Am arătat mai sus că în Franța legea din 1890 declară sindicatele, odată înființate, și persoane civile. «Personalitatea civilă eră, zice expunerea de motive, însăși condiția experienței, singurul mijloc de a face să trăiască și să se desvolte asemenea instituțiuni» ⁸⁾. În adevăr, a pune capăt stării de indiviziune a sindicatelor eră a le ușura în modul cel mai simțitor activitatea și a face pe terții, cu cari ele ar fi tratat, mai încrezători. Sunt în destul de cunoscute greutățile ce le întâmpină orice asociațiune din cauza stării de indiviziune, greutăți ce se manifestă atât în actele sale de administrațiune interioară, cât mai ales în actele externe. De aceea și legile tuturor țărilor civilizate — din moment ce recunoșteau utilitatea existenței asociațiunii — au căutat să remedieze acest neajuns prin acordarea personalității juridice, — cale pe care a urmat-o și legiuitorul francez, când a hotărât la 1890, pentru prima dată, ca sindicatele de comune, cu toate că existaseră și mai înainte, să îmbrace personalitatea civilă.

Legiuitorul nostru, din motive necunoscute, a trunchiat măsura salutară ce voia să introducă la 1904, înlăturând tocmai dispozițiunea menită să însușească instituțiunea asociațiilor. Acestea, devenite persoane juridice, nu ar fi putut naște temerea că vor încălca atribuțiunile autorităților administrative, de oarece s'ar fi putut lua în totdeauna garanții suficiente, cari să le mărginească activitatea numai la atingerea scopului pentru care au fost create. Și în acest sens, credem că completarea legii se impune pentru a întregi un început atât de fericit și, totuș, atât de târziu făcut.

Anibal Teodorescu

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 4 Iunie 1908

Președenția d-lui **CH. PHEREKYOE**, Prim-președinte

Andriana G. Comănescu ș. a. cu Ghiță Tudose ș. a.

Pământ rural. — Deposedarea prevăzută de art. 8 din regulamentul dela 1878 — Dacă poate să fie efectuată

⁷⁾ Este cu totul neexplicabil, după noi, acest mod de a urmări sau, mai bine zis, de a nu urmări efectele aplicării unei legi de atâtă însemnătate și în genere ale oricărei legi, pentru a-i putea îndrepta la timp defectele eventuale!

⁸⁾ Th. Dacrocq; *Op. citat.*, t. VI, pag. 455.

de comisia comunală de recensământ fiscal. — (Art. 8 din regulamentul dela 1878).

Pământ rural. — Deposedarea prevăzută de art. 8 din regulamentul dela 1878. — Dacă se poate admite și pentru neplata ratelor, iar nu numai pentru nesrămurare pe terenul dat. — (Art. 8 din regulamentul dela 1878 și art. 45 din Legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului din 1889).

1 Deposedarea prevăzută de art. 8 din regulamentul dela 1878, făcut în executarea art. 5 și 6 din Legea rurală dela 1864 poate să fie efectuată de comisia comunală de recensământ fiscal, de oarece Statul, având dreptul, în virtutea legilor și regulamentelor de improprietărire, să facă deposedarea prevăzută într'ansul, este în drept să delege puterile sale oricărui organ al său ceace a și făcut prin jurnalul Consiliului de ministri No. 2 din 20 August 1882, prin care a însărcinat comisiile comunale de recensământ fiscal să facă sus menționata deposedare

2 Deși prin art. 8 al regulamentulului din 1878 nu se prevede rezilierea contractului de improprietărire decât în caz de nestrămurare pe terenul dat, totuș deposedarea se poate admite și pentru neplata ratelor, de oarece o asemenea deposedare este prevăzută de art. 45 din Legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului din 1889 iar diferitele dispoziții din legile rurale se pot completa unele prin altele când rațiunea și spiritul de care a fost condus legiuitorul sunt aceleași

Deciziunea 243/908. — Respins recursul făcut de Andriana G. Comănescu ș. a., contra deciziunii Curții de apel din București, secția I, No. 322/905, dată în proces cu Ghiță Tudose ș. a.

Curtea.

Ascultând pe d-l avocat D. Marinescu, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat At. Dumitrescu, în combateri;

Pe d-l procuror P. Sadoveanu, în concluziunile puse pentru respingerea recursului.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare :

1. «Exces de putere și violarea art. 1 8 și urm. ai regulamentulului din 1878 pentru executarea art. 5 și 6 din Legea rurală. Autorul nostru, Gleznea Marin fusese improprietărit în 1879 și deci se avusese în vedere acest regulament, care prevede că în caz de nestrămurare efectivă pe terenul dat timp de doi ani, Statul are dreptul să ia acest teren și să-l dea altui satean. Acest regulament, care face parte integrantă din contractul de improprietărire, intervenit între săteni și Stat, prevede și comisiunea instituită pentru a constata nestrămurarea pe acel teren. Curtea de apel găsește că eram bine deposedat de o comisie de recensământ, alta decât cea prevăzută în contractul nostru și instituită de o singură parte contractantă, adică de Ministerul de domenii în 1882».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că ambele instanțe de fond au respins acțiunea prin care Gleznea Marin, autorul recurentelor, cerea ca intimații să fie obligați să-i lase în proprietate și posesie 10 pogoane pământ arabil și locul de casă ce i-a fost dat prin Legea rurală din anul 1878;

Considerând că pentru a decide astfel Curtea de apel constată că Gleznea Marin a fost deposedat în anul 1883 de acel teren, de către comisia comunală de recensământ, pentru motivul că nu plătiesc Statului despăgubirile cunvenite, iar terenul s'a dat autoarei intimaților, Gherghina Ivan;

Considerând că prin art. 8 din regulamentul dela 1878, făcut în executarea art. 5 și 6 din Legea rurală dela 1864, se prevede că, dacă un locuitor improprietărit nu s'ar strămuta în mod efectiv în noua comună în timp de doi ani dela punerea lui în stăpânire, el

poate să fie înlocuit de Stat printr'un alt sătean în drept, fără ca această măsură să dea loc la vreo despăgubire;

Că mai în urmă, Consiliul de miniștrii, prin jurnalul No. 2 din 20 August 1882, în baza legii și a regulamentului sus menționate, a delegat comisiilor comunale de recensământ dreptul de a cerceta și constata prin procese-verbale cari sunt pământurile pentru cari nu s'ar fi plătit despăgubirea către Stat pe mai mult de doi ani, deși au fost luate în posesie;

Considerând că Statul, în virtutea legilor și regulamentelor de improprietărire, având dreptul să facă deposedarea prevăzută într'ânsele, el a fost în drept să delege puterile sale oricărui organ al său, cum este în speță, comisiilor comunale înstituite prin Legea pentru constatarea și perceperea contribuțiilor directe;

Că deposedarea efectuată în speță de o asemenea comisiune înstituită prin jurnalul Consiliului de miniștrii este o lucrare făcută cu competență și deci cu drept cuvânt Curtea de apel a decis astfel;

Că comisia la care se referă motivul de casare ca fiind singură competentă să facă deposedare, este înstituită de Legea rurală numai pentru actul de improprietărire;

Că, deci, motivul de casare este nefondat.

Asupra motivului II de casare :

II. «Exces de putere și violarea art. 8 al regulamentului din 1878, pentru executarea art. 5 și 6 din Legea rurală. Art. 8 din regulamentul din 1878 nu prevede rezilierea de drept a contractului de improprietărire decât în caz de nestrămutare pe terenul dat, în timp de doi ani. Arătăm Curții că eu fusesem deposedat numai pentru neplata ratelor și arătăm că pentru acest fapt contractul nu se rezilia de drept și, deci, comisia de recensământ nu putea să mă deposedeze. De asemenea, pentru că n'am făcut apel la comisiunea de apel, cum cerea circulara din 1882, nu mi se închidea calea ordinară, întru cât comisia înstituită conform circularii din 1882 nu e o instanță de judecată, care nu poate fi înstituită decât de o lege iar nu de o singură parte contractantă pe cale de circulară ministerială.

«Nu mi se poate opune, deci, autoritate de lucru judecat»

Considerând că deși prin art. 8 al regulamentului din 1878 pentru executarea art. 5 și 6 din Legea rurală nu se prevede rezilierea contractului de improprietărire decât în caz de nestrămutare pe terenul dat, în timp de doi ani, totuși, cu drept cuvânt, Curtea de apel a decis că deposedarea se poate admite și pentru neplata ratelor după cum o admite art. 45 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului din 1839, de oarece diferitele dispoziții din legile rurale se pot completa unele prin altele când rațiunea și spiritul de care a fost condus legiuitorul sunt aceleași;

Că, deci, și acest motiv este nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 27 Maiu 1908

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Niculae Feher et Comp. cu Banca Națională, Aneta M. Stroescu și alții

Poprire.— Intervenția făcută de cel de al treilea pentru apărarea drepturilor sale. — Dacă o asemenea intervenție se poate primi de a dreptul în apel, fără ca creditorul să fi făcut poprire în mod regulat, conform art. 456 și urm. din Proc. civilă. (Art. 248 din Proced. civilă).

Potrivit art. 248 din Proc. civilă, intervenția făcută de cel de al treilea pentru apărarea drepturilor sale, nu se poate primi decât în timpul

când pricina se găsește înaintea primei instanțe.

Dacă art. 462 din Proc. civilă dă drept oricărui creditor al datornicului urmărit de a interveni la judecata de poprire prin o simplă cerere, până ce nu s'a dat o sentință definitivă asupra validării, apoi înțelesul acestui text nu poate fi altul decât, că orice alt creditor poate interveni chiar de a dreptul în apel pentru a împiedica validarea definitivă și operarea transportului judiciar al creanței, iar nicidecum acel creditor nu este dispensat de a cere și obține de la prima instanță validarea unei popriri, regulat înființată, conform art. 456 și urm. din Proced. civilă.

Deciziunea 97/908.—Respingerea, după divergență, a recursului făcut de Niculae Feher et Comp. contra deciziei No. 138/905 a Curții de apel București, s. III, dată în proces cu Banca Națională, Aneta M. Stroescu și alții.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Saita, în dezvoltarea motivului rămas în divergență;

Pe d-nii avocați Stroescu și M. Antonescu, în combateri; și

Pe d-l Procuror P. Sadoveanu în concluziuni, fiind minori în cauză.

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

Violarea art. 462 din Proc. civilă, greșită interpretare a art. 248, 456 și urm. din Proc. civilă și exces de putere.

«Curtea după ce constată calitatea noastră, ne tăgăduiește de creditori ai fraților Dănescu în virtutea contractului de vânzare, autentificat de Tribunalul Ilfov, secția Notariat, la No. 9035/900 și după ce admite în principiu cererea de intervențiune ce am făcut înaintea sa, în temeiul art. 462 din Proc. civilă, în procesul de validare de poprire a altor creditori ai aceluiași debitori, ne tăgăduiește totuși dreptul de a interveni pentru că nu am fi făcut poprire.

«O asemenea îndatorire nu există în lege.

«In art. 462 din Proc. civilă stă scris, din contra, principiul că printr'o simplă cerere, fără vreo altă condițiune, fără vreo altă obligațiune, orice creditor poate interveni în procesul de validare de poprire. Și acest principiu rezultă nu numai din textul dar și din scopul ce legiuitorul avea pentru garantarea intereselor terților creditori, grav atinse prin efectele noi create ale sentințelor de validare.

«Curtea, prin urmare, adăugă dela sine o condițiune ce nu există nici în textul, nici în spiritul art. 462 din Procedura civilă. Mai mult de cât atât: cu chiar ordonanța prin care poprirea s'a făcut și cu unul din procesele-verbale de poprire, dresate de agenții competenți, am dovedit Curții că chiar această condiție, ce Curtea ne impunea era îndeplinită. Totuși Curtea ne respinge cererea de intervențiune ce am făcut, judecând că intervențiune în materie de poprire nu se poate face decât înaintea primei instanțe, conform dreptului comun. Curtea violează astfel art. 462 din Proc. civilă, interpretează greșit textele sus zise ce invoacă și comite un înveredat exces de putere».

Având în vedere că validându-se în parte popririle făcute de mai mulți creditori ai debitorilor Petre Dănescu și Amedeu Dănescu, în mânele moștenitorilor Stănculeanu, asupra unei garanții, și făcându-se apel la Curtea de unii din creditori, urma recurentă Feher et Comp. a făcut cerere de intervenție de a dreptul la Curtea de apel, pentru a obține și dănsa validarea unei popriri în interesul său propriu și personal;

Că Curtea de apel, întemeindu-se pe dispozițiunile

art. 248 din Proced. civilă, a respins această cerere de intervenție, constatând că firma Feher & Comp, nu a făcut nici o poprire în mâinile tuturor moștenitorilor Stănculeanu, așa după cum cere art. 456 și următoarele din Proc. civilă și, deci, nu se poate cere validarea unei poprii ce nu s'a înființat;

Având în vedere că, potrivit art. 248 din Proc. civilă, intervenția făcută de cel de al treilea pentru apărarea drepturilor sale nu se poate primi decât în timpul când pricina se găsește înaintea primei instanțe;

Considerând că dacă art. 462 din Proc. civilă dă drept ori-cărui creditor al datornicului urmărit de a interveni la judecata de poprire prin o simplă cerere, până ce nu s'a dat o sentință definitivă asupra validării, apoi înțelesul acestui text nu poate fi altul decât că ori-ce alt creditor poate interveni chiar de a dreptul în apel, pentru a împiedica validarea definitivă și apărarea transportului judiciar al creanței, iar nicidecum nu este dispensat acel creditor de a cere și obține de la prima instanță validarea unei poprii regulat înființată, conform art. 456 și urm. din Proc. civilă;

Că, în adevăr nu se poate presupune, în lipsă de un text categoric, că legiuitorul a voit a deroga dela regula celor două grade de jurisdicție, iar art. 462 are de scop numai de a pune la dispoziția celorlalți creditori un mijloc eficace de a opri ca drepturile lor să devie iluzorii și nerealizabile;

Că, de aceea, și într-un cât se constată, în speță, că firma recurentă n'a înființat poprire la tribunal, cu drept cuvânt Curtea de apel a respins în fond cererea de intervenție și, deci, nu s'a violat nici unul din citatele texte, așa că motivul de casare este neîntemeiat;

Pentru aceste motive. Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 20 Maiu 1908

Președenția D-lui G. P. PETRESCU, Președinte

Sîna Boscovici cu Alexandru M. Ungureanu ș. a.

Registre comerciale.—Facultatea instanțelor de fond de a admite sau nu prezentarea registrelor ca mijloc de dovadă, după apreciere.

Motivarea neîncuviințării aducerii registrelor. — Neîntemeierea recursului bazat pe acest motiv. — (Art. 52 și 54 din Codul comercial).

Deși după art. 52 din Codul comercial registrele unui comerciant fac probă contra sa și se pot invoca în acest scop de partea cu care s'ar afla în judecată, totuși rezultă din textul și înțelesul art. 54 din același Cod că judecătorii au facultatea, după circumstanțele cauzei, de a admite sau nu, ca mijloc de probațiune, aducerea și examinarea registrelor cerute.

Prin urmare, nu se poate cere casarea unei deciziuni pe motiv că s'a refuzat aducerea registrelor, când instanța de fond, apreciind, găsește că nu este caz de aducerea și examinarea registrelor comerciale.

Decizia No. 122/908 — Respins recursul făcut de Sîna Boscovici contra sentinței comerciale a Tribunalului Dolj No. 6/907, în proces cu Alexandru M. Ungureanu ș. a.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Ionescu, din partea recurentului, în dezvoltarea motivelor de casare ;

Pe d-nii avocați Moruzi și R. Dragomirescu, în combatere.

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat :

«Violența art. 46 din Codul comercial și a art. 52, combinat cu art. 53 și 54 din același Codice și exces de putere. «Tribunalul admite apelul lui Zenovschy și-l obligă a-mi plăti numai 400 lei în loc de 600, la cât îl condamnase judecătorul de ocol, sub cuvântul că am dovedit cu chitanța semnată de el numai suma de 400 lei iar restul de 200 lei nu-l dovedesc, de oarece refuzul prezentării registrelor de Zenovschy nefiind consintit de lege ca o probă, nu mă pot prevala de acest refuz, considerându-l drept dovadă alegațiunii mele.

«Tribunalul, judecând astfel, violează art. 46, 52, 53 și 54 din Codul de comerț și comite și un exces de putere».

Având în vedere sentința Tribunalului Dolj, secția comercială, No. 6/906, supusă recursului ;

Având în vedere că din această sentință rezultă că intimatul Al. Ungureanu în calitate de debitor principal, și recurentul S. Boscovici, ca garant au luat cu împrumut dela intimații Grigore D. Zenovschy și Dimitrie G. Zenovschy pe când aceștia se aflau asociați în afaceri comerciale, suma de lei 970 ;

Că în urma desfacerii asociațiunii prin tranzacțiunea intervenită între dâncii, datoria contractată de Al. Ungureanu și S. Boscovici a trecut asupra lui D. G. Zenovschy ;

Că intimatul Al. Ungureanu plătind acea datorie a fost a descărcat de intimatul D. G. Zenovschy, prin darea unei chitanțe liberatoare ;

Că tot în conținutul acestei datorii recurentul S. Boscovici plătind intimatului D. G. Zenovschy suma de lei 400, dovedit cu o chitanță a acestuia, și 200 lei fără chitanță în total lei 600, l-a acționat înaintea judecătoriei ocolului I Craiova pentru restituirea acestei sume și această instanță, prin hotărîrea No. 392/903, a obligat pe intimatul D. G. Zenovschy să restituie recurentului S. Boscovici acea sumă ;

Că contra acestei hotărîri intimatul D. G. Zenovschy făcând apel, Tribunalul Dolj, secția comercială prin sentința supusă recursului, îi admite în parte apelul și-l obligă să restituie recurentului S. Boscovici numai suma de lei 400, pe motiv că restul de lei 200 nu-l justifică cu nimica într-un cât refuzul intimatului Zenovschy de a prezenta registrele sale comerciale și la cari s'a raportat recurentul, nu constituie o probă legală în favoarea acestuia ;

Având în vedere art. 46 și 52 din Codul comercial ; Considerând că, conform dispozițiilor acestor texte de lege rezultă că obligațiunile și liberațiunile comerciale se probează între altele și cu registrele părților și că acele registre fac probă contra lor ;

Considerând că, deși după dispozițiunile art. 52 din Codul comercial, registrele unui comerciant fac probă contra sa și se pot invoca pentru acest scop de către partea cu care s'ar afla în judecată, totuși rezultă din textul și înțelesul art. 54 din același Cod că judecătorii au facultatea, după circumstanțele cauzei, de a admite sau nu, ca mijloc de probațiune, aducerea și examinarea registrelor cerute ;

Considerând că, în speță, după cum reiese din sentința supusă recursului, constatându-se că intimatul D. G. Zenovschy nu posedă registre comerciale și recurentul neadmistrand înaintea instanței de fond altele doveză admise de lege, Tribunalul, apreciind că nu este caz de aducere și observarea registrelor cerute, n'a violat art. 46 și 52, combinate cu art. 53 și 54 din Codul comercial și n'a comis nici un exces de putere ;

Că, dar, motivul de casare nefiind întemeiat, recursul cătă să fie respins ;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

JUDECATORIA OCOLULUI NOVACI (GORJ)

Audiența dela 11 Septembrie 1908

I. G. Proefescu și N. Vinereanu cu Societatea anonimă pentru industria forestieră

Cartea de judecată civilă No. 183

Acțiune posesorie. — Dacă, cu ocazia judecării unei asemenea acțiuni, judecătorul de ocol poate consulta titlurile de proprietate.

Acțiune posesorie. — Dacă ea este admisibilă între codevălmași. — Condițiunile cerute pentru ca posesiunea codevălmașului să fie intervertită. — (Art. 31 din Legea jud. de ocoale).

1. Judecătorul de ocol poate consulta titlurile de proprietate prezentate într-o acțiune posesorie.

2. Acțiunea posesorie nu este admisibilă între codevălmași.

3. Pentru ca posesiunea codevălmașului să fie intervertită, trebuie ca actele exercitate de el să fie exclusive, să excludă dreptul proprietarului, să fie exterioare și contradictorii, chiar agresive, de așa natură și exercitate așa fel ca să conteste dreptul comunistului și să îl facă să priceapă că e vorba de o depozitare.

Judecata.

Având în vedere acțiunea și susținerile părților;

Având în vedere că reclamanții, prin avocații lor, combatând incidentul ridicat de defendoare, susțin: 1° Nu ne servim în proces cu nici un fel de act de cumpărătoare și susținem acțiunea posesorie pe simplul fapt al posesiunii. Ceva mai mult, nu recunoaștem actului de cumpărare al societății nici o putere, căci Frumușanu, autorul nostru comun, nu avea nici un drept în munte și nu putea vinde. 2° Noi am exercitat o posesiune exclusivă, deci, acțiunea posesorie își are loc. 3° Lucrările făcute de societate sunt acte de dispozițiune, constituiesc o uzurpare a drepturilor noastre;

Având în vedere că defendoarea, pentru a dovedi că este apropiată de reclamanții, a prezentat actele de cumpărare transcrise de Tribunalul Gorj la No. 32/92, 1415/900, 3354/904, 3833 și 3977/916;

Considerând că din aceste acte rezultă că Ion I. Frumușanu vinde partea sa în muntele Mureșu lui Constantin Siliste și M. Nițulescu; C Siliste vinde partea cumpărată reclamanților; iar Nițulescu lui I. M. Alcalay, care la rândul său vinde defendoarei; tot societatea cumpără și dela alți locuitori părțile lor în același munte;

Având în vedere că, astfel, se dovedește cu suficiență că părțile sunt coproprietare asupra muntelui în litigiu;

Având în vedere că reclamanții opun actelor, prezentate de defendoare, că ei se prezintă în instanță numai ca posesori; că actul de vânzare al lui Frumușanu nu are nici o putere și ei nu îl recunosc de oarece acesta neavând nici un drept asupra muntelui, nu putea vinde; că, în tot cazul, judecătorul acțiunii posesorii nu poate consulta actele de proprietate prezentate de părți;

Considerând că actele autentice au deplină credință față de origine și, în speță, actul de vânzare al lui Frumușanu este chiar opozabil reclamanților, ca unui ce dețin drepturi dela el;

Că argumentația lor, în combaterea acestui act este vădit făcută în interesul cauzei, altfel nu este explicabilă;

Având în vedere că, în definitiv, asemenea acte nu pot fi înlăturate până ce mai întâiu nu vor fi anulate;

Că, în ce privește consultarea actelor de proprietate de către judecătorul posesorii, deși mărginită, totuși este constant în doctrină și jurisprudență, că dator este a lăsa seama de ele când este vorba să vadă dacă posesiunea este sau nu precară, cum este în speță;

Având în vedere că, odată stabilit că părțile au fost și sunt coproprietare, chestiunea de discutat este dacă între proprietarii codevălmași acțiunea posesorie este admisibilă;

Având în vedere că art. 31 din Legea judecătoriilor de ocoale, cere pentru ca o astfel de acțiune să fie admisibilă, între altele, ca posesiunea să îndeplinească condițiunile art. 1846 și 1847 din Codul civil;

Că, după aceste articole, posesiunea trebuie să fie și sub nume de proprietar;

Având în vedere că legiuitorul nostru a suprimat din art. 1847 (2229 fr.) cuvintele «non équivoque» și a adăugat la art. 1853 (2236 fr.). Că «actele ce exercită asupra unui lucru comun nu constituiesc o posesiune sub nume de proprietar», cuvinte ce lipsesc din textul francez;

Considerând că, față cu această dispozițiune clară a legii noastre este evident că posesiunea codevălmașului nu este sub nume de proprietar;

Că, prin urmare, cerințele art. 31, sus citat, nefiind îndeplinite acțiunea reclamanților nu este admisibilă;

Având în vedere că reclamanții alegă că au exercitat o posesiune exclusivă și că a dovedi cu martori intervertirea de fapt a posesiunii;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 1857 din Codul civil, posesorul care posedă nu sub nume de proprietar nu poate schimba calitatea unei asemenea posesiuni; că art. 1858 arată, în mod limitativ, cazurile în cari o astfel de posesiune se poate schimba în posesiune utilă, care să ducă la prescripție — scopul oricărei posesiuni;

Considerând că reclamanții nu arată a fi și nici nu sunt în vreunul din cazurile citatului articol și, deci, și din acest punct de vedere acțiunea este inadmisibilă;

Având în vedere că, și de am admite că proprietarul codevălmaș poate schimba posesiunea printr-o intervertire de fapt acțiunea încă nu este admisibilă în speță;

Considerând că, pentru ca posesiunea codevălmașului să fie intervertită, trebuie ca actele exercitate de el să fie exclusive, să excludă dreptul coproprietarului; să fie exterioare și contradictorii, ba chiar agresive, de așa natură și exercitate așa fel ca să conteste dreptul comunistului și să îl facă să priceapă că este vorba de o depozitare; astfel este socotit că reprezintă comunitatea;

Aceasta fiind, generalmente, admisă în doctrină și jurisprudență, să vedem actele și posesiunea ce reclamanții pretind a fi exercitat sunt ele de natură a interverti posesiunea inițială?

Având în vedere că din actele autentice mai sus pomenite se constată că reclamanții au început a poseda ca codevălmași;

Că la cererea noastră ei ne-au prezentat contractul de atendă, aut. de Primăria Novaci la No. 1257/907, din care se vede că ei își arendează «părțile lor»;

Că din aceste acte se dovedește nu numai că au început a poseda ca codevălmași, dar tot așa au și urmat să poseadă;

Având în vedere că, explicând acest contract, arată că ei au înțeles a exercita posesiunea codevălmașă față de ceilalți coproprietari ai muntelui nu și față de defendoare către care posesiunea lor a fost exclusivă;

Având în vedere că singurile acte ce reclamanții arată a fi exercitat sunt că au scos șindrilă din arbori și au arendat muntele pentru pășune;

Considerând că aceste acte nu sunt de natură a exclude dreptul celorlalți coproprietari, după cum mai sus am stabilit, și, deci, nici așa privită acțiunea nu este admisibilă;

Având în vedere că în cele din urmă reclamanții susțin acțiunea lor cu faptul că lucrările făcute sunt acte de dispozițiune, că nu sunt cerute de destinațiunea legală a bunului comun și prin aceasta li se turbură posesiunea;

Având în vedere că defendoarea, departe de a tăgădui dreptul de coproprietari al reclamanților, din contră, îl susține cu tărie și îl dovedește cu actele ce a prezentat în apărare :

Că, în afară de aceasta, arată că lucrările făcute — lacul și drumurile — sunt necesare exploatarei pădurilor, lucru recunoscut și de reclamanți :

Considerând, dar, că lucrările sunt tocmai de natura bunului comun :

Având în vedere că privită oricum și din toate punctele de vedere ridicată de reclamanți, acțiunea lor este o acțiune posesorie :

Că incidentul de inadmisibilitatea unor asemenea acțiuni între codevălmași cată a fi admis.

Pentru aceste motive, respinge acțiunea, etc.

(ss) Judecător, Paul Balașiu.

Grefier (s) I. Preoleșoiu

Observație. — Cartea de judecată ce publicăm mai sus, și care e bine motivată, admite principiul că între comuniști nu este admisibilă acțiunea posesorie. În adevăr, comuniștii nu pot fi considerați între dâșii decât ca detentori cu titlu precar și precaristul nu are acțiune posesorie ¹⁾.

Când însă codevălmașul face acte de posesiune exclusivă, acte cari tind a exclude pe ceilalți codevălmași, atunci posesiunea fiind intervertită, codevălmașul va avea acțiunea posesorie.

Cartea de judecată ne spune însă, și cu drept cuvânt, că pentru ca posesiunea codevălmașului să fie intervertită, trebuie să aibă loc acte de posesiune exclusivă, bine și energie caracterizate ²⁾.

În ceea ce privește dreptul judecătorului de a consulta titlurile de proprietate, cred că chestiunea nu mai suferă discuțiune. **Em. Dan**

TRIBUNALUL DIN PARIS

Audiența dela 4 August 1907

Dentist. — Necomerciant.

Dentisții nu sunt comercianți.

În adevăr, faptul de a vinde clienților lor dinții fabricați de ei constituie un accesoriu al profesiunii lor și nu prezintă caracterele unui act de comerț.

Din *Revue du Notariat*, anul 1908, p. 289, No. 13202

¹⁾ Vezi Planiol I, ed. IV, pag. 732; Garsonnet I, ed. II, pag. 626 și nota 31; Tocilescu II, pag. 109; Em. Dan art. 31, No. 44, 45, 54 și 57. În același sens, Judec. ocol. Podgoria și Câmpu-Lungu, *Curierul Judiciar* din 1902, No. 75 (cu observ. d-lui D. Alexandresco); *Curierul Judiciar* din 1905, No. 3 (cu observ. d-lui Ș. Scriban); Judec. ocol. Moinești și Trib. Vâlcea; *Dreptul* din 1895 No. 77 și din 1899, No. 57; *Cas. rom. Bult.* 1894, p. 108. Cpr. Laurent, XXXII, 290 urm. *Contră*: *Cas. rom.*, *Dreptul* din 1888, No. 4; *Bult.* 1899, p. 8 și *Bult.* 1900, p. 181. Trib. Iași, *Dreptul* din 1908, No. 10 (cu observ. d-lui D. Alexandresco); *Cas. fr. D. P.* 90. 1. 151; Tissier et Darras, *C de procéd. civile annoté*, I, art. 23, No. 49 urm. Vezi asupra acestei controverse, D. Alexandresco, t. III, p. 232 *ad notam* (ed. a 2-a), precum și P. Vasilescu, *Curierul Judiciar* din 1908, No. 54

²⁾ Vezi Planiol I, pag. 735; Botez pag. 305; Em. Dan, art. 31, No. 55.

Observație. — Doctrina și jurisprudența sunt constante asupra acestui punct. Vezi Ef. Antonescu, *Codul comercial comentat*, t. I, asupra articolului 3, No. 25, 26, p. 32, și autoritățile citate acolo.

(N. R.)

INFORMAȚIUNI

„Colecțiunea generală a Legilor României” este titlul unei importante lucrări apărute acum, care conține Legile, convențiunile, aranjamentele, Decretele, regulamentele, deciziunile ministeriale din 1906, toate cu adnotări istorice și de concordanță; lucrute de d-nii At. C. Kivu, consilier la Înalta Curte de casație și justiție; Dem. C. Bădulescu, avocat, G. St. Bădulescu, Prim-Grefier la Înalta Curte de casație; I. Ionescu-Dolj, judecător de instrucție la Trib. Ilfov; G. D. Nedeleu, directorul afacerilor judiciare din Ministerul de justiție; Victor Rațiu, At. Ștefănescu-Galați și Const. Tănăsescu, avocați.

Această lucrare, unică în țară la noi, s'a tipărit într'un format mare ca Dalloz, pe hârtie velină, cuprinzând 800 pagine. **Prețul 20 lei.** Depozit la „*Curierul Judiciar*”, care servește la cerere orice cărți de drept, contra valoare, mandat sau ramburs.

A apărut :

În editura Sococ & Co.: *Ediția III-a revizuită și adăugită LEGEA ASUPRA TAXELOR DE TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE*, promulgată la 24 Februarie 1900, pusă în lucrare la 1 Martie 1900, cu modificările introduse prin legile d-n: 31 Martie 1901, din 14 Martie 1903, din 1 Mai 1904, din 2 Iunie 1905, din 15 Iunie 1905, din 26 Februarie 1906, din 1 Iunie 1906 și din 10 Martie 1907, în concordanță cu noua lege a judecătorilor de Ocoale, adnotată și comentată de d-lui **Corneliu Botez**, Președinte la Secția II-a a Tribunalului Covurlui.

Acest comentar, cel mai complet, asupra taxelor de timbru și înregistrare cuprinde: *Desbaterile parlamentare, toate circularele și ordinele Ministerelor de finanțe și justiție, comparațiunile cu legile vechi, bogate observațiuni asupra textelor legii, jurisprudența la zi cu adnotațiuni, rezolvirea chestiunilor controversate, etc.*

La sfârșitul comentariului, legea cuprinde un *index alfabetic* complet de taxele și scutirile prevăzute de legea timbrului și celelalte legi în vigoare și o *tabulă alfabetică generală* de chestiunile și observațiunile tratate de autor, ceea ce va permite mărirea ei cu ușurință de d-nii Magistrați, avocați, administratori financiari, contabili fiscali, cum și de toți cei interesați.

Prețul unui exemplar, cuprinzând 412 pag. **legat flexibil 5 lei.** Depozit la *ziarul Curierul Judiciar*, care servește la cererea ori ce cărți de drept.

Anunțăm pe cititori ca a apărut ediția a II-a a Vol. I, II și III din TRATATUL DE DREPT CIVIL, al d-lui profesor D. Alexandresco.

Prețul 18 lei. Se expediază la cerere de *Curierul Judiciar* contra valoare: mandat sau ramburs.

Legat în pânză lei 20, cu piele la cotor lei 21.

Toți acei care au făcut abonament la această operă, sunt rugați a cere volumul, *dupa dorință, legat sau broșat*, prin o carte poștală, indicând exact numele și adresa, și trimițând prin mandat poștal restul datorat, împreună cu porto-poștal spre a se putea îndată expedia volumul.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat poștal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, sau să plătească la prezentare numai în mâna incasatorilor: I. RIVEANU, pentru provincie și I. ST. TUDOROIU, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu matecă investite cu ștampila, CURIERUL JUDICIAR.